

Willow Creek: Reveal onderzoek(deel III)

Van zoeker naar discipel

Dit artikel is het derde in een serie overdenkingen op basis van het Revealonderzoek van de Willow Creek Community Church. Dat onderzoek wilde meten of christenen groeien in hun geloof.

In België is helaas nog geen vergelijkbaar onderzoek gedaan. Dus moeten we in deze serie voorzichtig zijn in het interpreteren van resultaten van dit Amerikaanse onderzoek voor ons eigen land. Veel verder dan het zoeken naar herkenbaarheid in hun conclusies kunnen we niet gaan. Maar dat levert al genoeg stof tot nadenken.

Reveal: Zes conclusies over mensen en kerken

In maart werden de zes grote conclusies van het Reveal-onderzoek beschreven:

- 1 Meedoen aan kerkelijke activiteiten zegt niets over geestelijke groei op lange termijn.
- 2 Geestelijke groei betekent voornamelijk dat mensen relationeel steeds dichterbij Christus komen.
- 3 De kerk is het belangrijkste in de eerste jaren van iemands geestelijk groeien.
- 4 Persoonlijke geestelijke oefeningen zijn de bouwstenen voor een leven dat Christus centraal stelt.
- 5 De meest actieve evangelisten, vrijwilligers en donoren komen uit de twee meest volwassen groepen: de “gelovigen” en de “discipelen”.
- 6 Meer dan 25% van de onderzochte mensen omschreven zichzelf als geestelijk “geparkeerd” of ze waren ontevreden over de rol van de kerk in hun geestelijke groei.

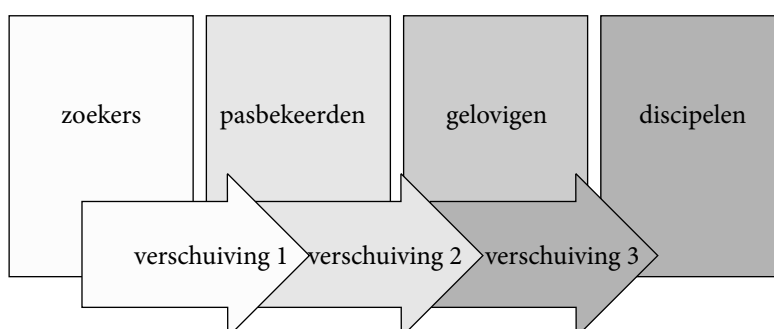
Reveal: Hoe groeien mensen verder?

We beschreven ook hoe het onderzoek vier groepen mensen binnen kerken kon identificeren:

- 1 zoekers (mensen die wel in God, maar nog niet in Christus geloven)
- 2 pasbekeerden
- 3 gelovigen (mensen die dagelijks op Christus vertrouwen)
- 4 discipelen (mensen die Christus als het belangrijkste in hun leven zien)

Uit die groepsindeling volgt een logische vraag: welke factoren spelen de belangrijkste rol om mensen van de ene groep naar de andere groep te laten groeien?¹

Wat zet mensen aan om eerst te verschuiven van “zoekers” naar “pasbekeerden”? En daarna van “pasbekeerden” naar “gelovigen”? En van “gelovigen” naar “discipelen”?

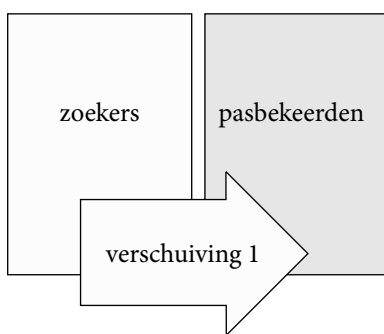

De onderzoekers analyseerden zo'n 50 factoren die daarbij een rol zouden kunnen spelen. Ze gebruikten voor deze 50 factoren de volgende onderverdeling:

- 1 Geloofsinhoud en houding: dit zijn kern geloofspunten zoals redding door genade en de autoriteit van de bijbel.
- 2 Door de kerk georganiseerde activiteiten: bijvoorbeeld de dienst op zondag, kringen en het dienen binnen de kerk.
- 3 Persoonlijke geestelijke disciplines: onder andere bidden, op de bijbel reflecteren of alleen zijn.
- 4 Geestelijke activiteiten met anderen: bijvoorbeeld geestelijke vriendschappen, evangelisatie en anderen dienen op persoonlijke titel.

Uit onderzoek in 200 kerken bleek toen dat enkele factoren geestelijke groei beter voorspelden dan andere. Als die aanwezig zijn, wordt de kans groter dat mensen geestelijk zullen groeien in hun geloof. Dit wil niet zeggen dat elke persoon al deze factoren nodig heeft. Het is vergelijkbaar met een hartstoestand: als je last hebt van hoge bloeddruk, van een hoog cholesterolgehalte en van overgewicht, dan is er meer kans dat je hart er slechter aan toe is dan als die factoren niet aanwezig zijn.

Van Zoeker naar Pasbekeerde

Bij de eerste verschuiving (van zoeker naar pasbekeerde) zijn van alle voorspellende factoren dit de eerste 5:²

- 1 redding door genade (uit de groep "geloofsinhoud/houding")
- 2 geloof in de Drie-eenheid: de God van de bijbel (Vader, Zoon en Geest) is de enige ware God (uit de groep "geloofsinhoud/houding")
- 3 dienen binnen de kerk (uit de groep "door de kerk georganiseerde activiteit")
- 4 gebed om leiding (uit de groep "geestelijke discipline")
- 5 reflectie op de bijbel (uit de groep "geestelijke discipline")

De eerste verschuiving richt zich dus sterk op de fundamentele inhoud van het geloof.

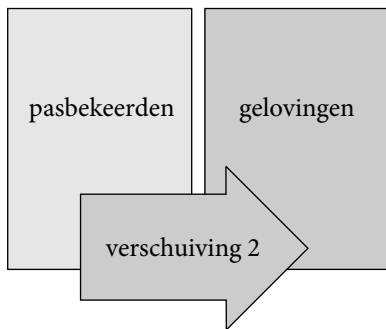
Dit is ook logisch: de kern van het geloof is dat God redt, niet dat we dat zelf kunnen (= factor 1). Zonder dit besef kun je zelfs niet bekeerd worden. Het spreekt ook voor zich dat wie God als redder en heerser aanneemt, Hem ook wil kennen (= factoren 2 en 5) en dat je om Zijn leiding vraagt (= factor 4). Door te dienen binnen de kerk (= factor 3) zet de zoeker de eerste praktische stappen van het geloof in een veilige omgeving, waar tegelijkertijd vriendschappen groeien.

Toepassing:

Leggen we Vlaamse kerken naast deze top-5, dan kunnen gemeenteverantwoordelijken vragen zoals deze overdenken:

- Vinden zoekers (zoals jongeren of bezoekers) deze groeifactoren in onze kerken?
- Zijn we genadevol - of sluipt moralisme onze preken binnen?
- Spreken we over de Drie-Ene God van de bijbel - of overheerst een eenzijdig beeld van God?
- Leren mensen zelf te bidden en hun bijbel te lezen - of doen wij dat voor hen?

U kan met kerkleiders hierover in gesprek gaan om te ontdekken of de top-5 factoren voor zoekers in uw gemeente een juiste plaats hebben.

Van Pasbekeerde naar Gelovige

Bij de tweede verschuiving groeit de pasbekeerde naar een dieper gelovig persoon: hij of zij wil in zijn of haar relatie met Christus verder gevormd worden. De nieuwe christen wordt in deze fase steeds zelfstandiger en neemt zelf meer verantwoordelijkheid voor zijn relatie met Christus op. De relatie was eerst zoals die met een kennis, en groeit nu toe naar die met een goede vriend. Ze richt zich meer op het luisteren naar God dan alleen maar op het spreken tot God. De rol van de kerk vermindert.

Er zijn maar liefst 18 factoren die de geestelijke groei in deze verschuiving vooruit helpen. De top-5 bestaat uit³:

- 1 geloof in een persoonlijke God (uit de groep “geloofsinhoud/houding”)
- 2 gebed om leiding (uit de groep “geestelijke discipline”)
- 3 reflectie op de bijbel (uit de groep “geestelijke discipline”)
- 4 alleen zijn met God (uit de groep “geestelijke discipline”)
- 5 evangelisatie (uit de groep “geestelijke activiteit met anderen”)

Met nrs. 1 tot 4 richt de pasbekeerde zich helemaal op diens relatie met God. Evangelisatie (de laatste factor) blijkt eerder de groei te stimuleren dan dat het een gevolg is van al het andere.

Dit is de verschuiving waar mensen méér willen: meer diepgang en meer kennis die helpen als christen in het dagelijkse leven beslissingen te maken.

Kerken moeten deze gelovigen voorbij de basis “van bekering van dode werken en geloof in God” (Heb.6:1) brengen. Gelovigen zijn in deze fase het meest geholpen als we ze stimuleren in liefde, dienstbaarheid (v.10), hoop (v.11), geloof en geduld (v.12). Genade als de basis van Gods werk wordt niet vergeten. Daar wordt juist op voortgebouwd.

Zulke kennis krijgen mensen niet door er alleen maar naar te luisteren. Ze moeten het zélf ondervinden, zélf lezen, zélf aan God vragen en zélf met hun zonden worstelen. In deze fase zijn we als kerk het meest effectief door deze christenen vooral te ondersteunen. Bij de volledige lijst van 18 groeifactoren in deze fase staan ook kerkelijke activiteiten, maar die volgen allemaal ná de top-5. Kerk-zijn - zoals kleine groepen en volwassenen-onderwijs - zijn nog steeds belangrijk, maar worden ondergeschikt aan de vijf belangrijkste factoren die de persoonlijke relatie met God ontwikkelen.

Toepassing:

Kerkelijke activiteiten kunnen deze medechristenen stimuleren om zelf te lezen, te bidden en alleen te zijn. Het is belangrijk dat de kerk dan naast hen staat via een geestelijke vriend of mentor, en hulpmiddelen aanreikt die gepast zijn voor deze fase.

Een voorbeeld van zo'n hulpmiddel zijn bijbelstudies begeleid door DVD. De International Baptist Church in Wezembeek-Oppem gebruikt bij voorbeeld DVD-studies van Beth Moore die deelnemers stimuleren tot diepgaande bijbelstudie.

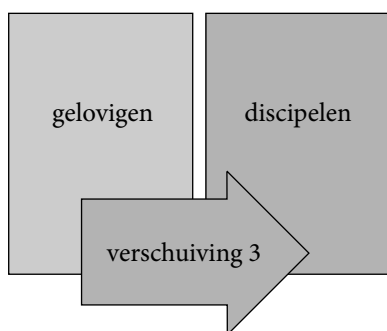
Als dit materiaal bovendien in een groepsbijbelstudie wordt gebruikt, doet het de deelnemers opbloeien - en dus nemen de gelegenheden toe om wat men leert te delen. (Helaas bestaat er weinig dergelijk studiemateriaal in het Nederlands.)

...

Toepassing (vervolg)

In onze cultuur heeft de Rooms-katholieke Kerk van oudsher centraal gezorgd voor geestelijke voeding. In de evangelische beweging is daar niet echt tegengewicht aan gegeven, en dus leeft ook bij ons het idee om onderwijs nogal passief te ondergaan. De preek en de bijbelstudie zijn klassieke voorbeelden. Maar deze aanpak staat niet garant voor effectieve vorming en groei-

stimulansen. Kerkverantwoordelijken moeten dus actievere leervormen leren gebruiken, zodat ze de mensen goed kunnen dienen in deze fase waarin ze naar Christus toegroeien.

Van gelovige naar discipel

De derde verschuiving brengt mensen die Jezus dagelijks spreken naar mensen die hun hele leven aan Christus hebben overgegeven. Discipelen zijn de christenen die hun verantwoordelijkheid voor hun eigen geloof helemaal op zich nemen. Zij zijn niet afhankelijk van geestelijke motivatie van buitenaf. Wat ze doen vloeit voort uit hun christelijke identiteit: ze spreken over God, ze dienen de armen en ze bemoedigen de mensen om hen heen, net als Stefanus in Handelingen 6.

Juist in deze verschuiving lijken mensen het snelst te groeien. Dat gaat in tegen onze verwachting dat pasbekeerden het snelst zouden groeien. Opvallend genoeg komen activiteiten als dienen en evangeliseren niet voort uit het geloven. Ze doen het geloof groeien. In deze verschuiving werken 16 voorspellende factoren. Dit zijn de eerste vijf:⁴

- 1 je leven weggeven (uit de groep “geloofsinhoud/houding”)
- 2 Christus staat bovenaan (uit de groep “geloofsinhoud/houding”)
- 3 identiteit in Christus (uit de groep “geloofsinhoud/houding”)
- 4 autoriteit van de bijbel (uit de groep “geloofsinhoud/houding”)
- 5 reflectie op de bijbel (uit de groep “geestelijke discipline”)

In de top-10 lijst volgen “evangelisatie” en “dienen” hier direct achter. Deze top-5 geeft aan dat geestelijke groei niet voortkomt uit meer te doen, maar door de inhoud van geloof en houding te veranderen. Dit kan het gevolg zijn van evangeliseren en dienen, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn.

Toepassing: discipelen in Vlaanderen

Een kerk kan tijdens deze verschuiving nog maar weinig bieden. Mensen willen volledig voor Jezus gaan. En wat wil je nog meer? Toch stelt zich in onze Vlaamse kerken juist hier een probleem. Deze discipelen willen de hele kerk meetrekken naar een hoger plan. Dat kost veel leiders waarschijnlijk nog meer tijd en energie en daar zitten ze niet op te wachten. Deze enthousiaste discipelen kunnen “geestelijker” lijken dan leiders die nog niet zo ver in hun geloof zouden staan. Dat kan bedreigend overkomen.

...

Toepassing: discipelen in Vlaanderen (vervolg)

Wat betekent dit voor zulke discipelen? Hoewel ze heel veel voor de gemeente zouden kunnen betekenen, worden ze vaak op een zijspoor gezet. Bij ABC hebben we discipelen op zes manieren zien reageren:

- 1 Een grote groep discipelen blijft in de eigen gemeente en probeert er (maanden en jaren) volhardend geduld op te brengen om het lagere tempo van de leiders te volgen.
- 2 Een andere groep heeft dat geduld niet (meer) en vertrekt naar een evangelikale gemeente waar ze God met hun roeping en gaven wel kunnen dienen.
- 3 Een aantal vindt een buitenkerkelijke plek – meestal een christelijke organisatie - waar ze alle ruimte krijgen om te doen waar God hen voor geroepen heeft.
- 4 Een enkeling begint een nieuwe gemeente. Ze geloven dat de huidige evangelikale beweging vooral met zichzelf bezig is. Voor hen heeft Vlaanderen Jezus nodig, maar zonder de correctheid en de maniertjes uit de evangelikale wereld die het onmogelijk maken om creatief te dienen.
- 5 Een aantal mensen verdwijnen van de Vlaams-evangelikale radar. Zij wijken uit: naar het buitenland, of naar een andere christelijke traditie zoals bijvoorbeeld het Rooms-Katholicisme.
- 6 Tenslotte is er nog de enkeling die in de eigen gemeente blijft zitten en er mateloos gefrustreerd raakt.

Verreweg de meesten kiezen voor de constructievere oplossingen omwille van hun honger en opbouwende drijfveer. Wie blijven zitten, vormen de uitzondering. Ze worden in hun gemeente dikwijls ook als een struikelblok gezien dat verantwoordelijken permanent frustreert.

Bij ABC hebben we de afgelopen jaren verschillende mensen uit elk van de zes groepen ontmoet. Telkens hebben we hun pijn gezien over het feit dat zij als christen geen plek in hun eigen gemeente konden vinden of krijgen. Het is schrijnend dat het hier gaat om gelovigen die willen groeien als discipelen, maar die geen plaats vinden in de kerken om er samen in het Koninkrijk van God te werken.

De kerk met een plek voor iedereen

Hoe geven kerken wel een plek aan positief ingestelde christenen? Hier volgen wat ideeën voor verantwoordelijken en leiders:

- Bid met hen – persoonlijk, kwetsbaar en oprecht.
- Vraag hun eigen ideeën en sta er voor open
- Laat hen doen wat goed is. (Zelfs als dit vertrouwde -verstarde? - tradities aan de kant zet.)
- Moedig goede communicatie aan. Wat willen zij doen om geloofsgroei in de gemeente te bevorderen?
- Rem hen alleen af als ze zo hard van stapel lopen dat de gemeente niet meer kan volgen - stop hen niet.
- Geef hen een positie waar ze slechts minimaal behoren te vergaderen. Gods kerk in Vlaanderen heeft deze mensen nodig om te groeien - daarvoor moeten ze effectief kunnen zijn.

Tot slot:

De kerk is belangrijk! Ze is een hoeksteen, maar ze moet haar plaats weten in het gehele proces van geloofsgroei. Ze is voor de zoeker belangrijk om te weten wie God is. Ze helpt ontdekken hoe hij of zij met God kan omgaan. In latere fases ondersteunt de kerk de gelovigen het effectiefst door voedsel aan te reiken zonder het voor te kauwen.

Hoe kan dat allemaal? Dat wekt voor uw kerk weer anders dan in de kerk verderop ... daarvoor moet u terug naar de uitgangspunten die we in de Uitsmijter van december uitgelegd hebben.)

Voel u vrij om te reageren op hetgeen u leest. U mag van ons steeds een antwoord verwachten op uw vragen en bemerkingen.

Herman Heyman, juni 2009

uit "Evan-Assistance" (Nieuwsbrief van ABC Ministries vzw)

info@abcministries.be - www.abcministries.be - 016/62.31.72. - St.Jansbergsesteenweg 97 - 3001 heverlee

1 De meeste informatie over het Revealonderzoek komt uit Greg L. Hawkins en Cally Parkinson, Follow Me: What's next for You? (Barrington, Illinois: Willow Creek Resources, 2008), 25-80.

2 Er zijn er meer, zie Hawkins en Parkinson, 54.

3 Hawkins en Parkinson, 67.

4 Hawkins en Parkinson, 75.